

ЎЗБЕКISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

BUXORO
DAVLAT
UNIVERSITETI

«TASDIQLAYMAN»

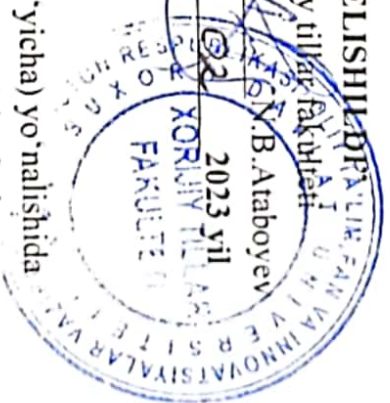
O'quv ishlar bo'yicha prorektor
R.G'. Jumaev
«25» 02 2023 y.

«KELISHILDI»

O'quv-uslubiy departament
boshlig'i M.A. Tursunov
«25» 02 2023 yil

«KELISHILDI»

Xorijiy tillar fakulteti
dekanı N.B. Ataboyev
«25» 02 2023 yil

5611500 – Gid hamrohligi va tarjimonlik mahorati (tillar bo'yicha) yo'nalishida
ixtisoslik fanlardan Yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlari bo'yicha fanlar

DASTURI

Buxoro – 2023 yil

yordamida bartaraf etish, maqol va matallarning tarjima qilish usullari, maqol va matallarning ehti tiliga o'g'irishdagi qiyinchiliklarini transformatsiyalar yordamida bartaraf etish, yozma tarjimaning grammatik xususiyatlari, yozma nutq lug'at tarkibi, grammatik qurilish va ularning o'rganilayotgan xorijiy va ona tilidagi o'ziga xos xususiyatlari, yozma tarjimada qo'llaniladigan gaplar tuzilishi, punktuatsiya, matning asl mazmuni ona tilida berilishi, grammatik qurilish va ularning o'rganilayotgan xorijiy va ona tilidagi o'ziga xos xususiyatlari kabi vazifalarni qamrab olgan bo'lib, bakalavriat talabalarning uch yil davomida yuqoridagi vazifalardan kelib chiqqan holda olgan bilimlarini attestatsiyadan o'tkazish maqsadida tuzilgan.

Mazkur dastur Grid hamrohligi va tarjimonlik faoliyati (tilar bo'yicha) ta'lim yo'nalishi bitiruvchilari uchun umumkasbiy va ixtisoslik fanlaridan yakuniy davlat attestatsiyasi imtihonlarini o'tkazish uchun mo'ljallangan.

Yozma tarjima, "Tarjima nazariyasi va amaliyoti", "Turizm va mehmondorchilik asoslari" va "Turizm geografyasi" bo'yicha o'tkaziladigan yakuniy davlat attestatsiyasi sinovi yozma ishlarini

BAHOLASH MEZONLARI

Yozma tarjima, "Tarjima nazariyasi va amaliyoti", "Turizm va mehmondorchilik asoslari" va "Turizm geografyasi" umumkasbiy va ixtisoslik fanlaridan bakalavriat yo'nalishlariga yakuniy davlat attestatsiyasi sinovi yozma usulda o'tkaziladi.

Har bir variant 4 savoldan iborat, bunda har bir ixtisoslik fanidan bittadan savol olinadi. Variantdagi 4 ta savolning har birtidan olish mumkin bo'lgan maksimal ball 25 ga teng bo'lib, jami 100 ball to'plash mumkin.

Har bir savolga javob to'g'ri va to'liq yoritilsa, fanga doir zamonaviy nazariyalarni bilishi, mustakil, anik fikrlar asosida muammolarga ijodiy yondashgan holda yoritilsa, javobda mantiqiy yaxlitlikka erishilgan bo'lsa, o'zlashtirish ko'rsatkichi 21,5-25 ball oralig'ida baholanadi.

Savolga to'g'ri javob yozilsa, fanni o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil haqida mushohada yuritilsa, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olsa, lekin mehnat munosabatlarga oid tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olmasa o'zlashtirish ko'rsatkichi 21-18 ball oralig'ida baholanadi.

Savolga asosan to'g'ri javob yozilsa, birok qo'yilgan masalaning mohiyati, mazmuni, natijalari yuzaki yoritilsa, fikr-mushoxada bayonida tarkoklik kuzatilsa, o'zlashtirish ko'rsatkichi 17,5-14 ball oralig'ida baholanadi.

Savolga javoblar noto'g'ri yozilsa, o'quv adabiyotidan so'zma-so'z ko'chirilgan bo'lsa yoki savollarga, umuman, javob yozilmagan bo'lsa, o'zlashtirish ko'rsatkichi 0-13,5 ball oralig'ida baholanadi.

No	Umumiy ball	Baho	Bakalavr talabasi ning bilim darajasi	Xususiy ball
1	21,5-25	A'lo (90-100)	Talaba mavzu yuzasidan xulosa va qaror qabul qila oladi; ijodiy fikrlay oladi; mustaqil mushohada yuritilgan olish; olingan bilimlarni amalda qo'llay olish; mohiyatini tushunish; bilish, aytib berish; tasavvurga ega bo'lish ko'nikmalari yozma ishda mavjud javoblarda mantiqiy yaxlitlikka erishilgan va umumiy xulosalar qilingan. Imlo va stilistik xatolarga yo'l qo'yilmagan.	8-8,5
2	18-21	Yakshi (70-89)	Javob to'g'ri yozilgan, unda ixtisoslik fani bo'yicha bilimlar ilmiy yoritishga harakat qilindi, ammo muloqot jarayonlarining funksional diskurs xususiyatlari ifodalalmagan yoki chalkashliklarga yo'l qo'yilgan. Javobda talabning mustaqil mushohada yuritish qobiliyati qisman seziladi. Ijodiy yondashuv mavjud. Talaba muammoni tahlil qilish qobiliyati ega.	6-7 5,5-6 3,5-4 3-4
3	14-17,5	Qoniqarli (60-69)	Savolga javobda masalaning mohiyatini tushunilgan, ammo mazmun va natijalar yuzaki yoritilgan. Fikrlar bayonida tarqoqlik kuzatiladi. Javoblarda mantiqiylik tamoyili buzilgan. Tasavvurga ega, lekin tahlil yetarli emas.	5-6 4-4,5 3-4 2-3
4	0-13,5 gacha	Qoniqsiz (0-59)	Savol bo'yicha aniq tasavvurga ega emas. Umuman javob yozilmagan. Noto'g'ri javob va ma'lumot berilgan. O'quv adabiyotidan aynan so'zma-so'z ko'chirilgan.	0-13,5

- 23-mavzu.** Siyosiy-jitimoiy matnlarni yozma tarjima qilish. Siyosiy-jitimoiy matnlarni yozma tarjima qilish. Siyosiy-jitimoiy sohaga oid matnlardagi terminlarning leksik va grammatik xususiyatlarini aniqlash va taqdimot tayyorlash.
- 24-mavzu.** Madaniyat va san'at sohasiga oid matnlarni yozma tarjima qilish. Madaniyat va san'at sohasiga oid matnlarni chet tilga, ona tilga yozma tarjima qilish muammolari. Madaniyat va san'at terminlarini tarjima qilish xususiyatlari. Madaniyat va san'at sohasi hujjatlarni yozma tarjima qilish.
- 25-mavzu.** Reklama va jitimoiy munosabatlar sohasiga oid matnlarni yozma tarjima qilish. Reklama va jitimoiy munosabatlar sohasi terminlari, iboralar yozma tarjimasi. Reklama va jitimoiy munosabatlar sohasiga oid matnlar va hujjatlarni yozma tarjima qilish. O'zgartmalar, e'lon va reklamalar tarjimasi
- 26-mavzu.** Yozma tarjimaning badiiy tarjima bilan uzviy bog'liqligi. Yozma tarjima tahlil ko'nikmalari va malakalariga ega bo'lishga yo'naltirilgan mashqlar bajarish. Tili o'rganilayotgan mamlakatlarning badiiy adabiyoti namunalarini o'qish va mazmunini anglash, davriy matbuot nashrlarda bayon etilgan asosiy voqea-hodisalar haqida ma'lumotga ega bo'lish hamda mazmunni yozma bayon etishga o'rganish.
- 27-mavzu.** Turli sohalarga tegishli matnlarni yozma tarjima qilish. Turli sohalarga tegishli matnlar yozma tarjimasi. Turli sohalarga tegishli atamalarning uslubiy xususiyatlari va ularning funksional xususiyatlarini tarjimada saqlash yo'llari. Turli sohalarga oid matnlardagi terminlarning leksik va grammatik xususiyatlarini aniqlash.
- 28-mavzu.** Radio va televidenie matnlarni yozma tarjima qilish. Jurnalistika, radio va televidenie matnallari bilan tanishib borish ko'nikmalarini shakllantirish. Jurnalistika, radio va televidenie matnlarni yozma tarjima qilish. Ommaviy axborot soha matnlardagi terminlarning leksik va grammatik xususiyatlarini aniqlash.
- 29-mavzu.** Madaniyat va san'at sohasiga oid matnlarni yozma tarjima qilish. Madaniyat va san'at sohasiga oid matnlarni chet tilga, ona tilga yozma tarjima qilish muammolari. Madaniyat va san'at terminlarini tarjima qilish xususiyatlari. Madaniyat va san'at sohasi hujjatlarni yozma tarjima qilish.
- 30-mavzu.** Ekologiya sohasiga oid matnlarni yozma tarjima qilish. Ekologiya va atrof muhit sohasi matnlari yozma tarjimasi. Ekologiya sohasiga oid matnlarni chet tilga, ona tilga yozma tarjima qilish muammolari. Ekologiya terminlarini tarjima qilish xususiyatlari. Leksik-grammatik transformatsiyalar.
- 31-mavzu.** Badiiy tarjimaning lingvistik muammolari. Badiiy tarjima. Badiiy tarjimaning lingvistik muammolari. Badiiy ifoda usullari, tarjima matniga talab darajasida uslubiy ishlov berilishini ta'minlash. Badiiy tarjimada til normalari. Aslyat matni va tarjima. Badiiy tarjimada tarjimon mahorati va usulbi.
- 32-mavzu.** Badiiy tarjimada muqobilik va adekvatlik. Badiiy tarjimada muqobilik va adekvatlik. Antonomik tarjima. Badiiy tarjimada o'rin almashirish, qo'shish va tushirib qoldirish hodisasi. Milliy kolorit va bo'yog'dorlikka ega so'zlar tarjimasi, milliy mentalitetni tarjimada berish, frazeologik birkamalar tarjimasi.
- 33-mavzu.** Tarjimon usulbi, asl nusxa, muallifning uslubini tarjimada saqlash. Tarjimon usulbi, asl nusxa, muallifning uslubini tarjimada saqlash. Til vositalaridan foydalanishda tarjimonning o'ziga xos yo'l tutishi va usulbi. Tarjima jarayonida aslyat matnining qismlariga mos va teng bo'lgan matn unsurlari. Aslyat qismlari tushunchasi. Aynan muvofiq keladigan tarjima qismlarini yaratish.

8

- Tarjimada qo'llaniladigan turli leksik va grammatik transformatsiyalarga ehtiyojning mavjudligi. Aslyat va tarjima birliklari o'rtasida berilgan aloqa.
- 34-mavzu.** Badiiy tarjima jarayonida amalda oshiriladigan tadbirlar. Badiiy tarjima jarayonida amalda oshiriladigan tadbirlarning ko'rtasi turi 1) so'z o'rnini o'zgartirish; 2) almashirish; 3) so'z qo'shish; 4) so'zni tushirib qoldirish.
- 35-mavzu.** Tarjimada milliy madaniy so'zlar. Tarjimada milliy madaniy so'zlar, realiyalar, xos so'zlarning xususiyatlari. Tarjimada qo'llaniladigan turli leksik va grammatik transformatsiyalar.
- 36-mavzu.** Xalq maqollari va turgun iboralar. Maqol va matnlar tarjimadagi muammolar. Tarjimada ehtiyojlanilgan adabiyoti. Tarjimaning frazeologik muammolari. Xalq maqollari va turgun iboralar. Xalq og'zaki ifodi namunalarini tarjimasi, muammolar va yechimlar.
- 37-mavzu.** Tarjimaning leksik va grammatik muammolari. Tarjimaning leksik muammolari. O'rganilayotgan tilda topishmoqlarni tarjima qilish xususiyatlari. Leksik stilistik usullarning tarjimadagi taqini. Metafora va metonymiya ilsoniy tarjimasi xususiyatlari.
- 38-mavzu.** Ingliz adabiyotini ona tilga tarjima qilish muammolari. Badiiy asarlarni tarjima qilishda tarjimon mahorati. Badiiy adabiyotni tarjima qilish, undagi grammatik qiyinchiliklar. Klassik asarlar tarjimasi xususiyatlari.
- 39-mavzu.** Badiiy adabiyotni ona tildan chet tilga tarjima qilish. O'zbek Rus adiblari asarlarining Asosiy o'rganilayotgan chet tilga tarjimasi tahlil qilish. A. Qodiriy "O'rgan kunlar", o'zbek rus badiiy adabiyot asarlarini Asosiy o'rganilayotgan chet tilga tarjima qilish, undagi grammatik qiyinchiliklar.
- 40-mavzu.** Zamonaviy xorijiy adabiyot. Zamonaviy xorijiy adabiyot tili va uning tarjimadagi xususiyatlari.
- 41-mavzu.** Zamonaviy xorijiy adabiyot tarjimalarini tahlil qilish. Zamonaviy o'zbek rus adabiyotini Asosiy o'rganilayotgan chet tilga tarjima qilish muammolari.
- 42-mavzu.** Nockivalent leksikani tarjima qilish xususiyatlari. Nockivalent leksikani tarjima qilish xususiyatlari. Xalqaro leksika va uni tarjima qilish xususiyatlari. Neologizmlarning paydo bo'lishi va ularni tarjima qilish usullari. International so'zlar va tarjimada "soxta do'st" masalalari. Ilmiy matnlar da neologizmlar tarjimasi.
- 43-mavzu.** Xalqaro tashkilotlar hujjatlarni yozma tarjima qilish. Xalqaro tashkilotlar anjumanlarida sinxron tarjima qilish xususiyatlari. Halqaro tashkilotlar hujjatlarni yozma tarjima qilish. Birlashgan Millatlar Tashkiloti hujjatlarni yozma tarjima qilish.
- 44-mavzu.** O'zbekiston Prezidenti, Oliy Majlis va Vazirlar Mahkamasini qarorlari, hujjatlarni yozma tarjima qilish. O'zbekiston Prezidenti nuqtalarning nashr qilingan variantini o'rganish, tahlil qilish. O'zbekiston Prezidentining BMT Assambleyasida

9

so'zlangan nutqi tarjimasini tahtli qilish. O'zbekiston Prezidentining buyruq talabkari nashr etilgan tarjimalarini tahtli qilish.

44-mavzu. Xalqaro huquq sohasi matnlar yozma tarjimasini. Xalqaro huquq sohasi terminlari, iboralar va matnlar yozma tarjimasini. Xalqaro huquq sohasi matnlar yozma tarjimasini. Huquqshunoslik sohasi hujjatlarni yozma tarjima qilish.

45-mavzu. Jahon hamjamiyati tinchligi va xavfsizligi matnlari tarjimasini. Jahon hamjamiyati tinchligi va xavfsizligi. O'zbekistonning boshqa mamlakatlar bilan madaniy va iqtisodiy aloqalariga oid hujjatlar, terminlar tarjimasini.

46-mavzu. Rasmiy matnlar tarjimasini. Rasmiy matnlar tarjimasini. Rasmiy matn yozish qobiliyatini shakllantirish, yozma ma'balardagi. Biznes xatlarini chet tilda yozish va tarjima qilish.

47-mavzu. Gazeta matnlari tarjimasini. Radio va televideniadagi axborotlar, gazetalar shahri, sport va madaniy voqealar tarjimasini. Gazeta va jumallardagi maqolalarni tarjima qilishusullari. Turg'un birliklar, idiomalar va maqol matallar tarjimasini.

48-mavzu. Publististik matnlar tarjimasini. Tishunoslik va adabiyot (ilmiy adabiyot: qisqa hajmdagi ilmiy maqolalar, hikoya va romanlardan parchalar). San'at va madaniyat: san'at turlari, san'atga oid cholg'u asboblari, adaniy hayotni aks ettiruvchi turi mahalliy va xalqaro tadbirlar. Sport: dunyoviy sport, sport turlari va ular bo'yicha o'tkaziladigan mahalliy va xalqaro tadbirlar, chempionatlar haqida matnlar tarjimasini.

49-mavzu. She'riy tarjima va tahtli. Badiiy asarlarni tarjima qilishda matnning janr va uslubiy jihalarini, she'riy va nasriy xususiyatlarini hisobga olib badiiylik prinsipiiga amal qilish.

Badiiy matnlar (she'r va nasriy asarlar) tarjimasini. She'riy tarjima yozish usullari. O'ziga hikoyalarni yozma tarjima qilish usullari.

50-mavzu. Ekologiya sohasiga oid matnlarni yozma tarjima qilish. Ekologiya va atrof-muhiti sohasi matnlar yozma tarjimasini. Ekologiya sohasiga oid matnlarni chet tilga, ona tilga yozma tarjima qilish muammolari. Ekologiya terminlarini tarjima qilish xususiyatlari. Leksik-grammatik transformatsiyalar.

51-mavzu. Jahon adabiyoti namoyandalari asarlari tarjimasini. Dunyoga mashhur yozuvchi va shoirning asarlarini o'zbek tiliga tarjima qilish.

52-mavzu. Drammatik asarlar tarjimasini va tahtli. Badiiy asarlarni tarjima qilishda matnning janr va uslubiy jihalarini, she'riy va nasriy xususiyatlarini hisobga olib badiiylik prinsipiiga amal qilish. Badiiy matnlar (she'r va nasriy asarlar) tarjimasini. She'riy tarjima yozish usullari. O'ziga hikoyalarni yozma tarjima qilish usullari.

53-mavzu. Sport sohasiga oid matnlarni yozma tarjima qilish. Sport sohasi terminlari, iboralar va matnlar yozma tarjimasini. Sport sohasi matnlar yozma tarjimasini. Sport sohasi hujjatlarni yozma tarjima qilish.

54-mavzu. Turizm sohasi ga oid matnlarni yozma tarjima qilish. Turizm sohasiga oid matnlarni yozma tarjima qilish. Turizm sohasi terminlari, iboralar va matnlar yozma tarjimasini. O'zbekiston tarixiy obidatlari, madaniy merosi va diqqatga sazovor turistik joylarni tasvirlovchi matnlarni yozma tarjima qilish. Xalqaro turizm: O'zbekiston va tili o'rganilayotgan mamlakat turizmi, turizm turlari, ko'rgazma va ixtimlar.

55 - mavzu. Gastronomiya va kulinar'ya sohasiga oid matnlarni yozma tarjima qilish. Gastronomiya va kulinar'ya sohasi terminlari, iboralar va matnlar yozma tarjimasini.

Gastronomiya va kulinar'ya sohasi matnlarni, milliy taomlar, retseptlar, meny u va boshqa hujjatlarni yozma tarjima qilish.

56-mavzu. Reklama va ijtimoiy munosabatlar sohasiga oid matnlarni yozma tarjima qilish. Reklama va ijtimoiy munosabatlar sohasi terminlari, iboralar yozma tarjimasini. Reklama va ijtimoiy munosabatlar sohasiga oid matnlar va hujjatlarni yozma tarjima qilish. O'zgartmalar, e'lon va reklamlar tarjimasini

TARJIMA NAZARIYASI VA AMALIYOTI FANI

"Tarjima nazariyasi va amaliyoti" faniga kirish

Tarjima nazariyasi va amaliyoti fanining tarixi va rivojlanishi bosqichlari. Tarjimaning umumiy nazariyasi. Tarjimaning xususiy nazariyalari. Tarjimashtunoslik fanining obyekti, maqsadi va vazifalari. Tarjimaning tishunoslik bilan bog'liq jihatlari.

Tarjimaning metodik aspektlari

Tarjima turlari. Tarjima birliklari va darajalari. Ma'lumotlar turlari. Terminologik lug'atlar. Muqobil tarjima. Muqobilning turlari.

Tarjimaning leksik-semantik muammolari

So'z semantikasi va tarjima. Chet tili va o'zbek tillarida so'z ma'nolari hajmi va shakli o'rtasidagi farqlar. Omonim so'zlar va polissemantik so'zlar tarjimasini. So'z va kontekst. So'z va so'z birliklari sinonimiyasi. Atiqi otlar, geografik nomlar, tashkilotlar nomlarini tarjima qilish. Terminlar tarjimasini. O'zgartma so'zlar tarjimasidagi muammolar. "Tarjimonning soha do'stlari" muammosi. Leksik lakunalar. Tarjimada leksik transformatsiyalar: konkretlashirish, umumlashirish, antonimik tarjima, tushirib qoldirish, so'z qo'shish, ma'noni kengaytirish, kompensatsiya.

Tarjimaning grammatik muammolari

Grammatik ma'no turlarini tarjimada ifodalash. Chet tili va o'zbek tillarida gap strukturasi va undagi farqlar. Grammatik shakl va konstruksiyalarni tarjima qilish prinsiplari. Artikllar tarjimasini. Noaniq otmosh tarjimasini. Predloglar tarjimasini. Chet tilda erkalo'vchi va kichraytiruvchi affiksalar, ulami tarjimada ifodalash muammolari.

Tarjimada grammatik transformatsiyalar: so'z turkumlarini almashirish, gap bo'laklari o'rinni o'zgartirish, majburlik nisbatini an'qlik nisbat bilan almashirish, grammatik sabablarga ko'ra so'z qo'shish va so'zni tushirib qoldirish, qo'shma gapni sodda gap bilan almashirish.

Infinitiv konstruksiyalar tarjimasini. Konversiya va tarjima. Qo'shma so'zlar tarjimasini. Fe'larning bo'lishsizlik shakli tarjimasini.

Tarjimaning stilistik muammolari

Uslubning tarjima'viy talqini. Matnning funksional-stilistik xususiyatlari. Badiiy matn tarjimasini. Pefrazzalar tarjimasini. Sitatlar, jargonga oid so'zlar tarjimasini. So'z o'ynilari tarjimasini. Reklama matnlarining stilistik xususiyatlari. Stilistik kompensatsiya usuli.

Tarjimaning pragmatik masalalari

Tarjimada kommunikatsiya elementlarini hisobga olish zaruriyati. Davr koloriti, joy kabi ekstralingvistik faktorlarni hisobga olish. Matnning g'oyaviy yo'nalishini

tarjimada saqlash masalalari. Muallif – tarjimon aloqasi. Tarjimada asl matn muallifning ruhini saqlash. Badiiy tarjimada kognitiv dissonans nazariyasi. Badiiy tarjimada kognitiv dissonansning kelib chiqish sabablari va yechimlari.

Tarjimaning lingvoadaniy muammolari

Realtya tushunchasi. Realtyalar klassifikatsiyasi. Tarixiy realtyalar tarjimasi. O'lehov birliklari, geografik nomlar tarjimasi. Milliy xususiyatli frazeologik birliklar tarjimasi. Chet tili va o'zbek tillarida murojaat shakllari va ularni tarjimada ifodalash. Taqldiy so'zlarni tarjima qilish muammolari. Transliteratsiya va transkripsiya. Kaka tarjima.

Badiiy tarjima muammolari

Badiiy tarjimada asl matnga sodiqlik muammosi. Badiiy tarjimada muallif va mutarjim aloqasi. O'zbek adabiyoti namunalarini chet tillarga tarjima qilish masalalari. Jahon adabiyoti durdonalarini ona tiliga tarjima qilish. Badiiy tarjima tahlili muammolari.

Og'zaki tarjima

Yozma va og'zaki tarjima o'rtasidagi farqlar. Fikrni og'zaki bayon etish. Samoq so'zlar, atoqli o'lar, geografik nomlar tarjimasida aniqlikka erishish muammolari. Og'zaki tarjima turlari: ikki tomonlama tarjima, ketma-ket tarjima, sinxron tarjima. Og'zaki tarjimada xotiraning roli. Og'zaki tarjimaga o'rgatish mashqlari tipologiyasi. Og'zaki tarjimada transformatsiyalardan foydalanish. Og'zaki tarjimada notiq nutqni yozma qayd qilish texnikasi. Notiq tomondan bildirilgan fikrning asosiy informativ qismini ajratish. Referat-rezyume qilish usullari.

Avtomatlashtirilgan tarjima

Tarjima sohasidagi informatsion dasturlar yaratilish tarixi. Informatsion dasturlarning ishlash prinsiplari. Tarjimalarni xotirada saqlovchi dasturlar. Matnni tayyorlash tizimi. Elektron lug'atlar bilan ishlash. Transit, Catalist, Déjà vu kabi kompyuter dasturlari. Ko'p tilik ABBYY Lingvo lug'ati.

Sohalarga oid matnlar tarjimasi

Ilmiy, ilmiy-ommabop matnlar tarjimasi. Texnik tarjima. Rasmiy xujjatlar va ularni tarjimasi muammolari. Gazeta va publitstistik matnlar tarjimasining o'ziga xos xususiyatlari.

TURIZM VA MEHMONDORCHILIK ASOSLARI fani

“Turizm va mehmondorchilik asoslari” faniga kirish

Turizmning rivojlanish tarixi. O'zbekistonda turizm sohasining rivojlanish bosqichlari. Turizmi o'rganishda asosiy yondashuvlar.

Xorijiy turizm bozorini rivojlantirish tendensiyalari.

Turizmga xorijiy mamlakatlar tomonidan berilgan ta'riflar. Dunyo mamlakatlarda turizmning rivojlanish holati. Xalqaro turizm bozorini rivojlantirish tendensiyalari.

Sayohatchi va turist haqidagi tushunchalarning mohiyati.

Turizmning shakllanish tarixi. Sayohatchi va turist haqidagi tushunchalar. Sayohatchi va turisini ajratib turuvchi asosiy farqlar. Qadimgi sayohatlar va ziyoratchilik. Ilk sayohatchilar tarixi. Tomas Kuk zamonaviy turizmning asoschisi.

Ziyoratchi olimlar. Markaziy Osiyo allomalarining turizm bilan bog'liq sayohatlari.

Turizm sohasining tasniflanishi va turlari

Turizm sohasining tasniflanishi va turlari. Kirish turizmi. Chiqish turizmi, Xalqaro turizm. Tarixiy obidalar turizmi. Arxeologik turizm. Rekreasion turizm. Sog'lomlashiruvchi dam olish turizmi. Rekreasion turizm. Diniy turizm. Ekoturizm. Gastronomiya turizmi. Harakatlanish usuli. Aviatransport, Dengiz transporti. Temir yo'l transporti. Aktiv va passiv turizm turlarining xususiyatlari. Turistik-rekreasion klasterini shakllantirish.

Turizmning sohasining resurslari

Turizm resurslarining mohiyati. Turizm resurslarining guruhlantirishi. Tabiiy turistik resurslar. Madaniy-tarixiy resurslar. Turistik-exborot resurslari. Jilimoiy-iqisodiy turistik resurslar. Turistik akvatoriya. YUNESKO muhofazasidagi obektlar. Dunyoning yangi mo'jizalari. Attraksionlar. O'yingohlar. Festivallar va marosimlar. Turizm resurslarining tasniflanishi.

Turizm sohasini rivojlantirishda O'zbekistondagi tarixiy shaharlarning ahamiyati

O'zbekiston turizmini rivojlantirishda tarixiy shaharlarning o'rni. “Sharqning qadimiy obidalari”. “Jahon merosi”. O'zbekistonning tarixiy va arxitektura yodgorliklariga ega bo'lgan shaharlari. Toshkent, Samarqand, Bukhoro, Xiva, Shahrisabz, Termez, Farg'ona shaharlaridagi tarixiy-me'moriy obektlari. O'zbekistonning YUNESKO ro'yxatidagi tarixiy shaharlari.

Turizm sohasidagi xizmatlar va mahsulotlar.

Turistik mahsulotlar. Turistik xizmatlar. Tur-Tur paket. Individual tur. Guruhli tur. Majmu'ali xizmat ko'rsatish. Buyurtmali tur. Inkiyuziv tur. Turizm sohasi xizmatlari xususiyatlarining “4C” bilan ifodalanihi. Xizmat ko'rsatish klasslari va xizmatlar paketi.

Turizm sohasida joylashtirish xizmatlari.

Joylashtirish sanoati. Mehmonxonra. Mehmonxonra industriyasi. Turizm sohasida joylashtirish vositalari va xizmatlari. Mehmonxonralarning turlari va tasnifi. Yevropa tasniflash tizimi. Fransiya milliy tasniflash tizimi. Hind tasniflash tizimi. Germaniya tasniflash tizimlari.

Turizm sohasida ovgatlantirish xizmatlari

Ovgatlantirish xizmati sanoati. Turizm sohasida ovgatlantirish xizmatlari. Turizm sohasida ovgatlantirish xizmatlarining usullari. Turizm sohasida ovgatlantirish xizmatlarining turlari va tasnifi. Umumiy ovgatlanish korxonalari tasnifi va turlari. Xizmat ko'rsatish turlari. Stol servirovkasi.

Turizm sohasida transport xizmatlari.

Turizm sohasida transport xizmatlari. Transport tarixi. Transportda tashish xizmatlarining tasniflanishi. Turizm sohasida transport vositalari. Transport ta'minoti. Transport kompaniyalari. Havo yo'llari sanoati. Temiryo'l sanoati. Avtobus sanoati. Avtomobil. Kruz sanoati. “O'zbekiston havo yo'llari”. “O'zbekiston temir yo'llari”. Chiptalarni buyurtma qilish. Tashish marshrutlarini ishlab chiqish. Turizm sohasida transport xizmatlarining turlari va qulaylik darajalari. Turistlariga transportda xizmat ko'rsatish.

Gid-ekskursiya xizmatlarini amalga oshirish jarayonlari.

Turistik-ekskursiya xizmatlarining asoslari. Gid-ekskursiyachi xizmatlarining mohiyati va tashifi. Ekskursiya metodiklari. Gid-ekskursiyachi xizmati. Gid-ekskursiyachining vazifalari. Gid-ekskursiyachilik kashining shakllanishi. Gid-ekskursiyachining muq madaniyati. Turistik-ekskursiya xizmatlarining asoslari va huquqiy me'yori. Gid-ekskursiyachiga qo'yiladigan talablar.

Turizm turlarini ishlab chiqish texnologiyasi.

Turistik xizmatlarini loyihalashtirish va dasturini yaratish. Turistik mahsulotni hisoblash jarayoni. Turistik marshrutni ishlab chiqish bosqichlari. Turistik sayohatning yo'llanmasi va texnologik xaritasini tuzish. Turistik korxonaning yuklama grafigi va marshrutni tuzish. Turizm marshrutlarining turlari. Turizm marshrutlarini tayyorlash usullari va tashifi. Turistik marshrutlar ishlab chiqishning tamoyillari. Turistik marshrutni ishlab chiqish bosqichlari.

Turizm industriyasi va infratuzilmasi.

Turizm industriyasi. Turizm infratuzilmasi tushunchalarining mohiyati va tarkibiy qismi. Turoperatorlar va turagentlar faoliyati. Turistlarning bo'sh vaqtini mazmunli o'tkazish infratuzilmasi. O'zbekistonda turizm infratuzilmasini rivojlantirish chora-tadbirlari.

Ekologik turizmni rivojlantirishning zamonaviy tendensiyalari.

Ekologik turizmning maqsadi va vazifalari. Ekologik turizmning mohiyati. Ekologik turizmning iqtisodiyotni rivojlantirishdagi o'rni. Xorijiy ekoturizm bozori. Ekologik turizmning iqtisodiyotni rivojlantirishdagi o'rni. Ekologik turizmni rivojlantirishning zamonaviy tendensiyalari. O'zbekiston geografiyasining turistik jozibadorligi. Davlat tabiat qo'riqxonlari. Milliy parklar. Buyurtmaxonalar. Tabiat yodgorliklari. O'zbekiston Respublikasining ekoturistik rayonlari.

Gastronomiya turizmini rivojlantirish istiqbollari.

Gastronomiya turizmi. Gastronomiya turizmning turlari, rivojlantirishning maqsadi va vazifalari. O'zbekistonda gastronomiya turizmini shakllantirish xususiyatlari. O'zbekistonda gastronomiya turizmini shakllantirishda milliy taomlar turlari. Mahalliy oshxona. Gastronomiya turizmini rivojlantirish istiqbollari.

Xorijda qishloq turizmini rivojlantirish tajribasi.

Qishloq turizmi. Jahonda qishloq turizmning shakllanish jarayoni. Qishloq turizmini rivojlantirishning xalqaro modellari va uni O'zbekiston sharoitida qo'llash. Qishloq turizmini rivojlantirishda strategik rejani ishlab chiqish yo'llari.

Turizm sohasini boshqarishning tashkiliy tuzilmasi va marketingi

Xorijdagi turizm sohasi boshqaruvining modellari. O'zbekistonda turizm majmuasini boshqarishning tashkiliy tuzilmasi. Turizm sohasi boshqaruvining tarkibi. O'zbekistonda turizm majmuasini boshqarishning tashkiliy tuzilmasi. Turizm menejmentning samaradorligi. Turizm sohasi menejerlari. Turizmida zamonaviy menejer faoliyati.

O'zbekistonda xalqaro turizm tashkilotlarining o'rni

Turizm sohasining xalqaro tashkilotlar. Xalqaro tashkilotlarning O'zbekiston turizmini rivojlantirishdagi o'rni. Butunjahon sayohatlar va turizm Kengashi. Butunjahon turistik agentlar assotsiatsiyalari federatsiyasi. Xalqaro havo transporti assotsiatsiyasi. Turizm bo'yicha ilmiy ekspertlar xalqaro assotsiatsiyasi. Turistik agentlar xalqaro assotsiatsiyasi. Xalqaro mehmonxonalar assotsiatsiyasi.

Turizm sohasini davlat tomonidan boshqarish yo'nalishlari

Turizm sohasini davlat tomonidan boshqarishning yo'nalishlari va mexanizmlari. Turizmni davlat tomonidan boshqarishning funksiyalari va usullari. O'zbekiston Respublikasida qabul qilingan turizm sohasiga oid farmon va qarorlarning xronologiyasi.

O'zbekistonda xalqaro turizmni rivojlantirish

Xalqaro turizm. Xalqaro turizmni rivojlantirishda "Buyuk Ipak Yo'li"ni va xalqaro turizm yarmarkalarining o'rni. Turistlar oqimini ta'minlab beruvchi asosiy mamlakatlarda. Xalqaro va ichki turizm bozorlari. Xalqaro turizm rivojlantirishning O'zbekiston iqtisodiyotiga ta'siri. O'zbekistonda xalqaro turizmni rivojlantirish holati. **Turizm xizmatlarini litsenziyalashtirish, sertifikatlashtirish va standartlashtirish** Turistik korxonalaraga litsenziya olish uchun davlat tomonidan o'tatilgan talablar. Turizmni rivojlantirish davlat qo'mitasi Litsenziya talablari va shartlariga rioya etilishni nazorat qilish huquqlari. Turizmida sertifikatlashtirishning turlari. Turizmida standartlashtirish jarayonining mohiyati.

Turizm sohasida xalqaro huquqiy va me'yoriy hujjatlar

Turizm sohasida xavfsizlikni ta'minlash tamoyillari. Xalqaro turizmida turistlarning hayoti xavfsizligini ta'minlashning xalqaro huquqiy va me'yoriy hujjatlari. O'zbekiston Respublikasi qonun va qarorlarida turistlar hayoti xavfsizligini ta'minlash. Xalqaro turizm rasmiyatchiligiga oid hujjatlar.

"TURIZM GEOGRAFIYASI" fani

"Turizm geografiyasi" fanining predmeti, obekti, maqsadi va vazifalari

"Turizm geografiyasi" faniga kirish. "Turizm geografiyasi" fanining o'rganish obekti, uning predmeti, maqsadi va vazifalari. Turistik tadqiqotlar metodikasi. "Turizm geografiyasi" fanining boshqa fanlar bilan aloqasi. Turizm geografiyasi fanining xorijiy mamlakatlardagi tarixi va uning bosqichlari. Turizm to'g'risida geografik tadqiqotlarning boshlanish davri. Turistik destinatsiyalar geografiyasi tashkil topishi. Turistik destinatsiyalar geografiyasi urushdan oldingi davrda rivojlanishi. Turizm geografiasining urushdan keyingi davrda rivojlanishi. Turizm geografiasining yuksalish davri (1960 yildan to hozirgi kungacha).

Turistik destinatsiyalar geografiyasi tarixi hamda rivojlanishi

Sharq sivilizatsiyasi. Buyuk Ipak yo'li. Temur va temuriylar davrida sayyohlikning rivojlanishi. Jahondagi xalqaro turistik tashkilotlarining maqsadi va vazifalari. Tabiiy resurs va uning maholizatsida turizmning ahamiyati. Jahon xalqaligida tugagan roli, Dunyoning rivojlangan turistik shaharlarida turistik infratuzilma va turndustriyaning rivojlanishi

Yevropa mintaqasi turistik destinatsiyalari geografiyasi

Yevropaning dunyo xaritasida tugagan o'rni va roli. Yevropa mintaqasining turistik resurslari. Yevropaning butun jahon turizmida hisssasi. Yevropa mintaqasida xalqaro turizmning rivojlanish dinamikasi. Yevropaning turistik davlatlari.

Fransiya turizmi. Fransiya iqtisodiyotida turizmning tugagan o'rni. Fransiyaning turistik imkoniyatlari. Fransiya ichki turizm. Chiqish turizmi. Fransiyaning asosiy turistik rayonlari va markazlari. Fransiya turizmida davlat siyosati.

Buyuk Britaniya turizmi. Buyuk Britaniya iqtisodiyotida turizm sohasining tugagan o'rni va roli. Buyuk Britaniyaning turistik imkoniyatlari. Buyuk Britaniya -

xalqaro turizmning vatanidir. Buyuk Britaniya da ichki va xalqaro turizm yo'nalishlari. Mamlakat turizmini rivojlantirishdagi davlat siyosati.

Germaniya turizmi Germaniya turizmining mamlakat iqtisodiy o'zida turgan o'rni va roli. Germaniya ning turistik imkoniyatlari. Germaniya da ichki turizmning rivojlanishi. Germaniya ichki turizmining asosiy turlari va ixtisoslashuvi. Xalqaro turizm, uning hozirgi holati. Germaniya turizmining davlat siyosati.

Italiya turizmi. Italiya iqtisodiy o'zida turizmning turgan o'rni. Italiya turistik resurslari. Italiya ichki va xalqaro turizmning rivojlanishi hususiyatlari va asosiy yo'nalishlari. Italiya Yevropada ziyovatchilik turizmi markazidir.

Rossiya federatsiyasi turizmi. Rossiya turizmining rivojlanishi tarixi. Rossiya turizmi imkoniyatlari. Rossiya da ichki va xalqaro turizmning rivojlanishi. Turizmning asosiy turlari. Rossiya ning turistik zaxmalari.

Amerika mintaqasi turistik destinatsiyalari geografiyasi

Amerikaning siyosiy xaritasi. Uning tarkibiy tuzilishi. Amerikaning turistik imkoniyatlari. AQSH - jahon turizmidagi yetakchi davlat. Uning xalqaro turizm da turgan o'rni va hisssasi. AQSH da ichki va xalqaro turizmning rivojlanishi hususiyatlari. AQSH turizmining asosiy yo'nalishlari va dinamikasi. AQSH da turizmning davlat tomonidan boshqarilishi. AQSH ning turistik resurslari.

Kanada turizmi. Kanadaning turistik imkoniyatlari. Kanada turizmining rivojlanishi hususiyatlari. Kanada - Amerika mintaqasining ekoturizm markazidir.

Markaziy va Janubiy Amerika mamlakatlari turizmi. Markaziy va Janubiy Amerika mamlakatlari turistik imkoniyatlari. Ichki va xalqaro turizmning rivojlanishi holati. Mintaqadagi turistik davlatlar va markazlar.

Osiyo - Tinch okeani mintaqasi turistik destinatsiyalari geografiyasi

Osiyo - Tinch okeani mintaqasi mamlakatlari. Mintaqaning jahon turizmi da turgan o'rni va roli. Osiyo - Tinch okeani mamlakatlarning turistik imkoniyatlari. Mintaqada ichki va xalqaro turizmning rivojlanishi hususiyatlari. Xalqaro turizm dinamikasi. Yaponiya turizmi. Yaponiyaning turistik imkoniyatlari. Yaponiya sayyohlarining o'ziga xos hususiyatlari. Yaponiya da ichki va xalqaro turizm. Yaponiyaning asosiy turistik oqimlari geografiyasi. Yaponiya da turizm sohasidagi davlat siyosati.

Xitoy turizmi. Xitoy turizmining Osiyo - Tinch okeani mintaqasi sayyohligidagi turgan o'rni va roli. Xitoy turizmi imkoniyatlari. Xitoy turizmi tarixi. Xitoy turizmining hozirgi davrda rivojlanishi bo'sqichlari. Xitoy ichki va xalqaro turizmi. Xitoy turizm iqtisodiyasi. Xitoy turizmi rivojlanishi va uning hududiy farqlanishi.

Avstraliya turizmi. Avstraliya mamlakatining geografik joylashuvi. Uning turistik imkoniyatlari. Turizm infratuzilma tarmoqlari. Avstraliya turizmi turlari, ularning geografiyasi.

Janubiy Osiyo mintaqasi turistik destinatsiyalari geografiyasi

Janubiy Osiyo mintaqasi mamlakatlari tarkibi. Xalqaro turizmning rivojlanishida Janubiy Osiyo mamlakatlarning turgan o'rni va roli. Janubiy Osiyo mintaqasi mamlakatlarning turistik imkoniyatlari. Mintaqada ichki va xalqaro turizmning rivojlanishi. Janubiy Osiyo mamlakatlari da turizmning maxsus turlari, ularning geografik tarqalishi.

Hindiston turizmi. Hindiston turizmi imkoniyatlari. Hindistonda ichki va xalqaro turizmning rivojlanishi hususiyatlari. Hindiston turizmining asosiy yo'nalishlari.

Millatlar mintaqaviy turistik destinatsiyalari geografiyasi
Millatning geografik o'rni. Turistik imkoniyatlari. Mintaqada ichki va xalqaro turizmning rivojlanishi va uning davlat siyosati. Mintaqada turizmning millatlar turlari va ularning geografiyasi.

Yaqin Sharq mintaqaviy turistik destinatsiyalari geografiyasi
Yaqin Sharq mintaqasi turistik imkoniyatlari. Mintaqada ichki va xalqaro turizmning rivojlanishi. Yaqin Sharq mintaqasining turistik imkoniyatlari va markazlari.

Markaziy va Janubiy Amerikaning geografik joylashuvi. Uning turistik imkoniyatlari. Mintaqadagi xalqaro turizmning turgan o'rni va roli. Mintaq turizmning davlat siyosati. Turistik oqimlar geografiyasi.

Janubiy turizmi. Janubiy xalqaro turizmning asosiy yo'nalishlari. Ziyovatchilik turizmi - Janubiy turizmning asosiy yo'nalishi. Janubiy turizmi oqimlar geografiyasi.

Avstraliya va Okeaniya mintaqasida turistik destinatsiyalari geografiyasi
Avstraliya va Okeaniya mintaqasi davlatlarida turistik imkoniyatlarda turizmning uchi bo'lishi, tarkibiy o'z va iqtisodiy o'zida milliy imkoniyatlarda bo'lgan. Janubiy turistik imkoniyatlari va mamlakatlar turistik resurslarga bo'lgan. Avstraliya va Okeaniya mintaqasi mamlakatlarning turizmning davlatlar rivojlanishi va uning davlat siyosati geografik omillari.

O'rzbekistonda turistik destinatsiyalari geografiyasi

O'rzbekistonda turizm sohasining rivojlanishi imkoniyatlari. Ichki turizm. Xalqaro turizm. O'rzbekistonda turizm turlari, ularning geografiyasi. Turizm - mamlakat turizmi. Ekologik turizm. Ziyovatchilik turizmi. Ekologik turizm. Sport turizmi. Turizmning boshqa turlari.

O'rzbekistonda turistik resurslarining mavjudligi

Turistik resurslarining mavjudligi. Tabiiy, madaniy, ekologik resurslarining mavjudligi. O'rzbekistonda turistik resurslar. Toshkent, Samarqand, Xiva va Buxoro turistik shaharlari.

Buxoro viloyatidagi tabiiy va madaniy turistik resurslari

Buxoro viloyatidagi geografik o'rni, joylashuvining turizmga ahamiyati, tabiiy va madaniy turistik resurslari, tashabbi turistik imkoniyatlari, turistik karnavallarining mavjudligi.

"Yo'lga tuzilma" fanida asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar kamida axborot manbalari

Asosiy adabiyotlar:

1. Mumintov O.M. and others. Written Translation. Part II. Toshkent. 2010. - 272p.
  2. Yashina N.K. Uchebnoe posobie po persennomu perevodu. Vladimir-2016
  3. Baker M. In other words- London. Routledge-2011- 332p.
  4. Munday J. Introducing to Translation Studies. London. Routledge- 2012.-364r.
  5. Robinson D. Becoming a Translator London. Routledge-2012.-230p.
- Qo'shimcha adabiyotlar:
1. Mo'minov O., Qo'ldoshev A., Hoshimov O'. Ingliz tili darsligi (English for Translators)- Toshkent, "Sharq" nashriyoti, 2005

2. Oshlova G.K. O'zbek tarjimonlari va badiiy tarjimalar. Qo'llamma. Toshkent: Yangi asrav lohi. 2012. -B. 150.
3. Gardner J. A Brief List of Missused English Terminology in EU Publications. English Style Guide. 4/104. 22 March. 2016.
4. Uzbekistan Today (gazetasi)ning har haftalik yangiliklari).
5. The Economist (jurnalining har oylik yangiliklari).
6. The Week (jurnalining har oylik yangiliklari)

“Tarjima nazariyasi va amaliyoti” fanidan asosiy va qo‘shimcha o‘quv adabiyotlar hamda axborot manbalari
Asosiy adabiyotlar:

- Ingliz tili**
1. Muminov A. A Guide to Consecutive Translation. – T.: Tafakkur bo‘stoni. 2013. – 320 p.
  2. G‘ofurov I. Mo‘minov O. Qankarov N. Tarjima nazariyasi. –T.: Tafakkur-Bo‘ston, 2012. – 216 b.
  3. G‘ofurov I. Tarjima shunoslik mutaxassisligiga kirish. – Toshkent-2008. 117 b.

Nemis tili

1. Musayev Q. Tarjima nazariyasi asoslari. –T.: Fan. 2005.
2. Soiflov Z. Amaliy tarjima. Namangan. 2019.
3. Fyodorov A.V. Osmovi teorii perevoda. M., 2012. 2-izd.
4. Salomov G. Tarjima nazariyasi asoslari. T., 2018. 2-nashri.
5. Nord K. Fertigkeit Ubersetzen. Berlin 2014.
6. G‘ofurov I. Tarjimonlik mutaxassisligiga kirish. – T.: Mehridaryo. 2008.
7. Jumaniyozov Z. Tarjima nazariyasi va amaliyoti. T., 2019.

Fransuz tili

1. Guide de M. Introduction à la traductologie. Penser à la traduction : hier, aujourd’hui, demain. 3ème édition. – Louvain-la-Neuve: Editions de Boeck Supérieur. 2016. – 182 p.
2. Gak V.G., Grigorev B.B. Teoriya i praktika perevoda. Fransuzskiy yazik. M.: Interfaekt+.2000. – 455 s.
3. Musayev Q. Tarjima nazariyasi asoslari. – Toshkent: Fan. 2005. – 352 bet.

“Turizm va mehmondorchilik asoslari” fanidan asosiy va qo‘shimcha o‘quv adabiyotlar hamda axborot manbalari

Asosiy adabiyotlar:

1. Tadmila Novacká & Cater Topolová "Environmental Management Practices in Hotels" - LA FONDATION POUR LA FORMATION HOTELIERE – 2015
2. Stanislav Ivanov. "HOTEL REVENUE MANAGEMENT FROM THEORY TO PRACTICE". First published 2014 by Zangador Ltd.
3. James A. Bard. "Hotel Front office management". John Wiley & Sons, Inc. FOURTH EDITION- The Pennsylvania State University. 2017
4. The Family Business in Tourism and Hospitality". Donald Gets, Jack Carlsen and Alison Morrison. CAB International. Cambridge, MA 02139, USA

5. Managing tourism and hospitality service" Theory and International Applications. Bruce Prideaux, Gianna Moscardo, Eric Lane, Lidia UK, Brian Vickery.

Qo‘shimcha adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasining "Turizm to‘g‘risida"gi qonuni. Toshkent. 2019 yil 18 iyul.
2. Prezidentimiz Sh.M.Mirziyoyevning 2017 yil 19 martdagi "2017-2019 yillarda Buxoro viloyati va Buxoro shahri turizm sektoridagi jadal rivojlanish shart-sharoitlari to‘g‘risida"gi qarori. Toshkent. 2017 yil.
3. "2012-2016 yillarda O‘zbekiston Respublikasida yilma to‘g‘risida solisni rivojlantirish dasturi to‘g‘risida"gi O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2012 yil 10 may PK.-1754-son qarori.
4. Durovich A.P., Bondarenko G.A., Sergeeva T.M. i dr. Organizatsiya turizma Uchebnoe posobie. 2-e izd. Izd. "Mn.: Novoye znanie. 2005. - 640 str.
5. Kvardalov V.A. Turizm. Uchebnik.-M. Finans i statistika 2004.- 320str.
6. Marmakulov X.M. Turizm infotuzilmasi. O‘quv qo‘llama. —T.: «O‘zbekiston faylasuflar jamiyati» nashriyoti. 2011.-275b.
7. Tuxliyev I.S., Bektemirov A.B., Usmanova Z.I. Turizmida strategik marketing. O‘quv qo‘llama.-S.: SamISI. 2010.-144b.
8. Xayitboev R., Amiridinova R.S. «Turizmning maissus turlari». Samarqand 2008. 44 b.
9. «O‘zbekiston Respublikasida turizm sektorini rivojlantirish va rivojlantirish uchun qulay shart-sharoitlarni yaratish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 435-son Vazirlar Mahkamasii qarori. 10.07.2020y.
10. "O‘zbekiston Respublikasida ichki va tashqi turizmni yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi Prezidentii Farmoni. 09.02.2021 y.

“Turizm geografiyasi” fanidan asosiy va qo‘shimcha o‘quv adabiyotlar hamda

axborot manbalari

Asosiy adabiyotlar:

1. V. I. Krugalin, N. S. Mironenko, N. V. Zigm-Kom, N. V. Shukalina. "Geografiya turizma. 2014
2. Stephen Williams. Tourism Geography: Critical Understandings of Place, Space and Experience. Taylor & Francis e-Library, 2003. 29 West 35th Street, New York, NY 10001
3. Dmitry Loumides and Keith G.Dekkerge The economic geography of the tourist industry: A supply-side analysis. London and New York
4. Abingulov Q.N. Iqtisodiy geografiya T.: Yoqutvililar qurushmasi nashriyoti. 2008. – 262 b.

Qo‘shimcha adabiyotlar

5. Ergashev A. Ekologiya. Darslik. – T.: «O‘zbekiston», 2003. 316 b.
6. Jumayev T. Ekologiya iqtisodiyoti. – T.: 2004.
7. Journal of Economic Geography. Ranking by Impact Factor. In Geography: 8th (of 76) In Economics: 31st (of 332)
8. Human Geography: People, Place, and Culture, 11th Edition by Erin H. Fooksberg, Alexander B. Murphy, Harm J. de Blij February, 2015

9. Zsachinlyacv P.N., Falkovich N.S. "Geografiya mejdunarodnogo turizma" -M. Misl 1972.
9. Zsachinlyacv P.N., Falkovich N.S. "Geografiya mejdunarodnogo turizma" -M. Misl 1972.
10. Mironenko N.S., Tvedoktёv I.T. "Rekreatsiomnaya geografiya" -M. MGU 1981.
11. Husanboev B.M., To'laganov L.A., Razina V.G. "Dorogami Velikogo Shelkovogo puti" -T: Sharq 1996.
12. Zakirov S.S., Bollaev M.J. "Kraevedenie i ekonomika turizma" -T. 2001.
5. Mardonov B.B Xizmat ko'rsatish sohasi va aholi bandligi. Monografiya T-2013
13. Muxammedov M.M va boshqalar Xizmat ko'rsatish sohasi va turizmi rivojlanishining nazariy asoslari. Monografiya Samarqand -2017
14. To'xtiev N.O zhekistonning iqtisodiy oti asoslari. O'quv qo'llanma T-2006
15. Inomov I O'zbekistonning yangi shaharlari T-1991
16. Zakirov S.S., Bollaev M.J. "Kraevedenie i ekonomika turizma" -T. 2001.

2022/2023 o'quv yilida umumkasbiy va umumkasbiy fanlardan yakuniy davlat atestatsiya savollar

"Yozma tarjima" fani bo'yicha:

1. Tarjima konsepsiyasi
2. Yozma tarjimaning qisqacha tarixi haqida ma'lumot.
3. Tarjima turlari
4. Mavzu doirasida misollar bilan takdimot tayyorlash
5. Yozma tarjimada leksik-semantik transformatsiyalar
6. Tarjimada tinish belgilarining ishlatilishi
7. Yozma tarjimada realiyalar, frazeologik birliklar, maqol va matallarning tarjima qilish usullari
8. Yozma tarjimaning grammatik hususiyatlari so'z ma'no'lari va so'z birliklari ustida ishlash.
9. Fe'lining zamon formalarida gaplar tarjimasi fe'l zamonlari, modal fe'llar, iboralar va predlogli birlikmalar bilan ishlash.
10. Fe'l nisbati, infinitiv, gerundiy, sifatlash konstruksiyalarining o'ziga bos hususiyatlari va ularni to'g'ri tarjima qilish usullari.
11. Soxada yig'iq, soxada yoyiq va ergashgan qo'shma gaplarni tarjima qilish.
12. Turli janrlarga tegishli matnlar tarjimasi
13. Matn yozish qobiliyatini shakllantirish, yozma manbalaridagi matnlar (konferensiya materiallari, mahsulotlar, o'ziga-ovqatlar, beroshlyuklar va boshqa manbalaridagi yozuvlar bilan tanishish va ularni tarjima qilish).
14. Asosiy o'rganilayotgan chet tildan o'zbek tiliga eraklar tarjimasi 15. Tarjimon qilingan eraklar taxlifi ustida ishlash
16. Asosiy o'rganilayotgan chet tildan o'zbek tiliga qisqa xalkoviy tarjimasi
17. Hkoyani tarjima jarayonida uchragan kiyinchiliklari ushida ishlash 18. Rasmiy va norasmiy xalalar tarjimasi
19. Rasmiy xalalar va maktablar yozish va tarjima qilish
20. Norasmiy xal va maktablar yozish va tarjima qilish

21. Gazeta matnlari tarjimasi
22. Radio va televideniya dadi axborotlarni tarjima qilish
23. Sport va madaniy voqealar tarjimasi.
24. Gazeta va jurnallarda uchruv dagan makol va xikmatli so'zlar tarjimasi
25. Publisistik matnlar tarjimasi
26. San'at va madaniyat: san'at turlari, san'atga oid sholg'u asboblar tarjimasi
27. Madaniy hayotni aks ettiruvchi turli mahalliy va xalqaro tadvirlarni tarjima qilish
28. Sport: dunyoviy sport, sport turlari va ular bo'yicha o'kashiladigan mahalliy va xalqaro tadvirlar, chempionatlar haqida matnlar tarjimasi.
29. Qisqartma va abbreviyalar haqida matnlar tarjima qilish
30. Reklama va ijtimoiy murosabatlar sohasiga oid matnlarni yozma tarjima qilish
- Turli sohalarga tegishli matnlarni yozma tarjima qilish
31. Turli sohalarga oid matnlardagi termnlarning leksik va grammatik xususiyatlarini aniqlash.
32. Radio va televideniye matnlarni yozma tarjima qilish
33. Jurnalistika, radio va televideniye materiallari bilan tanishib borish
34. Madaniyat va san'at sohasiga oid matnlarni yozma tarjima qilish
35. Madaniyat va san'at termnlarni tarjima qilish hususiyatlari va shu sohaga oid hujjatlarni yozma tarjima qilish.
36. Ekologiya sohasiga oid matnlarni yozma tarjima qilish
37. Ekologiya va atrof muxitiga oid termnlarni tarjima qilish hususiyatlari. Leksik-grammatik transformatsiyalar.
38. Badiiy tarjimaning lingvistik muammolari
39. Badiiy ijoda usullari, tarjima matniga talab darajasida uslubiy ishlov berilishini ta'minlash.
40. Badiiy tarjimada tarjimon mahorati va ushbi.
41. Badiiy tarjimada maqobilik va adekvatlik
42. Autonomik tarjima ustida ishlash
43. Badiiy tarjimada o'rin almashirish, qo'shish va tushirib qoldirish hodisasi.
44. Milliy kolort va bo'yosporlikka ega so'zlar tarjimasi
45. Milliy mentalitetni tarjimada berish, frazeologik birlikmalar tarjimasi
46. Badiiy tarjimada grammatik muammolar
47. Maqobli so'zlarni tarjima qilish.
48. Tarjimaning pregramatik jihadlari.
49. Badiiy tarjimada takvli usullari bilan ishlash
50. Badiiy tarjimada hamohanglikni ta'minlash. Ikki tilning milliy ruh va rang-barang vositalarini hamda ularning maqobilarni topish, tarjimon faoldiyati.
51. Tarjimon ushbi, asl nusxa, mahallning ushbi tarjimada saqlash
52. Badiiy tarjima jarayonida amalga oshiriladigan tadvirlarning turlari va ularga misollar keltirish
53. Tarjimada 1) so'z o'rni o'zgartirish; 2) almashirish; 3) so'z qo'shish; 4) so'zni tushirib qoldirish va unga misollar keltirish
54. Tarjimada milliy madaniy so'zlarni va realiyalarni tarjima qilish
55. Xalq og'zaki ijodini namunalarini do'stonlar bilan parcha tarjima qilish. 30.

Tarjimaning leksik muammolari unga misollar keltirish

56. Aslyvat matnini saqlash kodikasi. Matnning o'zgarishsiz qolishi va uning asosida o'zga tilda boshqa matn yaratilishi.
57. Frazzeologik birliklarni tarjima qilish usullari va misollar keltirish.
58. Xalq maqollari va turg'un iboralarni tarjima qilish

"Tarjima nazariyasi va amaliyoti" fani bo'yicha:

1. Tarjima nazariyasining predmeti.
2. Tarjimaning tushunoslik nazariyasi tarixidagi asosiy yo'nalishlar.
3. Tarjima turlari.
4. Tarjimaning tabiati.
5. Tarjimaning lingvistik va ekstralingvistik jihatlari.
6. Tarjimaning asosiy muammolari.
7. Leksik ma'no turlari va ularning konteksti doirasida amalga oshirilishi.
8. Tarjimada sinonimlar orasidan so'z tanlash.
9. Xalqaro so'zlarni tarjima qilish muammosi.
10. Neologizmlarni tarjima qilish muammosi.
11. Antonimik tarjima.
12. Tarjima tamoyillari.
13. Ekvivalentlik darajalari. Adekvat tarjima.
14. Ekvivalentlik. Semantik va stilistik muqobillik.
15. Tarjima – aloqa jarayoni sifatida.
16. Semantik, sintaktik va pragmatik munosabatlarning roli.
17. Tarjimada aslyvat matni pragmatik ta'sirini yetkazish muammolari.
18. Tushurish va qo'shish grammatik o'zgarishlarning turlari sifatida.
19. Tarjimon nuqtai nazarining tarjimaga ta'siri.
20. Tarjimaviylik muammosi.
21. Milliy koloridagi so'zlarning tarjimasini.
22. Haqiqatni ko'rsatish usuli.
23. Tarjimaning leksik muammolari. To'liq leksik muvofiqlik.
24. Qisman leksik mosliklar.
25. Leksik transformatsiyalarning turlari.
26. Leksik muvofiqliklarning yo'qligi.
27. Frazzeologik birliklardagi to'liq moslik.
28. Frazzeologik birliklardagi qisman mosliklar.
29. Frazzeologik birliklarning frazeologik moslik doirasidagi tarjimasini
30. Grammatik muqobillik / ekvivalentlik darajalari.
31. Morfologik moslik: to'liq; qisman; morfologik muvofiqlikning yo'qligi.
32. Sintaktik muvofiqlik: to'liq; qisman; sintaktik muvofiqlikning yo'qligi.
33. Grammatik transformatsiyalarning turlari.
34. Almashtirish grammatik transformatsiyaning bir turi sifatida.
35. Transformatsiya mexanizmi.

"Turizm va mehmondorchilik asoslari" fani bo'yicha:

1. Turizm xizmatlari deganda nimani tushunasiz?
2. Maishiy xizmatlar qaysilar?
3. Turistik ishlar nimalardan iborat?

4. Turizm mahsulotlarini sanab bering?
5. Tashish xizmati nima uchun kerak?
6. Oyoqlantirish tizimi qanday?
7. Ekskursiya xizmatini kim tomonidan va nima uchun ko'rsatiladi?
8. O'yinlarning turizm xizmatida turgan o'rnini bering?
9. Konsertlar, tomoshalar va sport o'yinlarini tur paketiga kiritish mumkinmi? Nima uchun?
10. Turistik mahsulot deganda nimani tushunasiz?
11. Turizm tovarlari deganda nimani tushunasiz?
12. Turistik rasmiyatchilik nima?
13. Xorijga chiqish biometrik pasporti nima uchun olinadi?
14. Oddiy laqarolik biometrik pasport bilan O'zbekistondan tashqariga chiqish mumkinmi?
15. Diplomatik pasport kimlarga beriladi?
16. Viza kim tomonidan beriladi?
17. Vizani olish uchun qanday hujjatlar kerak?
18. Vizani bir guruh uchun olish mumkinmi?
19. Transzi viza qachon va nima uchun beriladi?
20. Shengen vizasi nima uchun kerak?
21. Shengen vizasi necha xil bo'ladi?
22. Bojxona deklaratsiyasi qanday hujjat?
23. Nima uchun sayohatchilardan xorijga chiqishda sug'urta polisi so'raladi?
24. Turistik sayohatlarda belgilangan tibbiy qoidalarga rioya qilish sayohatchi uchun nimaga kerak?
25. O'zbekistonga jismoniy shaxslarga qancha xorijiy valyuta olib kiritishga ruxsat berilgan?
26. YulMSKO "Jahon merosi" asosiy to'yxatiga O'zbekistonning qaysi tarixiy shaharlari kiritilgan?
27. O'zbekistonning qaysi shahri 2007 yilda Islom madaniyati poytaxti, deb e'lon qilingan?
28. 2020 yilda O'zbekistonning qaysi shahri Islom madaniyati poytaxti, deb e'lon qilindi?
29. Toshkentning asosiy tarixiy va arxitektura yodgorliklaridan 4 tasini aytib bering?
30. Samarqandning asosiy tarixiy va arxitektura yodgorliklaridan 5 tasini aytib bering?
31. Buxoroning asosiy tarixiy va arxitektura yodgorliklaridan 10 tasini aytib bering?
32. Xivaning asosiy tarixiy va arxitektura yodgorliklaridan 4 tasini aytib bering?
33. Shahrisabzning asosiy tarixiy va arxitektura yodgorliklaridan 3 tasini aytib bering?
34. Ekologiya nima?
35. Ekologiya va turizmning bog'liqligi deganda nimani tushunasiz?
36. Tabiiy - iqlim resurslari haqida nimalarni bilasiz?
37. Turizm ekologiyasi nima degani?
38. Ekologik turizm haqidagi fikringiz qanday?

56. Asiyat ma'nini saqlash sodisasi. Matnning o'zgarishsiz qolishi va uning asosida o'zga tilda boshqa matn yaratilishi.
57. Frazzeologik birliklarni tarjima qilish usullari va misollar keltirish.
58. Xalq maqollari va tung'un iboralarni tarjima qilish

"Tarjima nazariyasi va amaliyoti" fani bo'yicha:

1. Tarjima nazariyasining predmeti.
2. Tarjimaning tushunoslik nazariyasi tarixidagi asosiy yo'nalishlar.
3. Tarjima turlari.
4. Tarjimaning tabiati.
5. Tarjimaning lingvistik va ekstralingvistik jihatlari.
6. Tarjimaning asosiy muammolari.
7. Leksik ma'no turlari va ularning kontekst doirasida amalga oshirilishi.
8. Tarjimada sinonimlar orasidan so'z tanlash.
9. Xalqaro so'zlarni tarjima qilish muammoli.
10. Neologizmlarni tarjima qilish muammoli.
11. Antonimik tarjima.
12. Tarjima tamoyillari.
13. Ekvivalentlik darajalari. Adekvat tarjima.
14. Ekvivalentlik. Semantik va stilistik muqobillik.
15. Tarjima – aloqa jarayoni sifatida.
16. Semantik, sintaktik va pragmatik munosabatlarning roli.
17. Tarjimada asiyat ma'ni pragmatik ta'sirini yetkazish muammolari.
18. Tushurish va qo'shish grammatik o'zgarishlarning turlari sifatida.
19. Tarjimon nuqtai nazarining tarjimaga ta'siri.
20. Tarjimaaviylik muammoli.
21. Milliy koloridagi so'zlarning tarjimasi.
22. Haqiqatni ko'rsatish usuli.
23. Tarjimaning leksik muammolari. To'liq leksik muvofiqlik.
24. Qisman leksik mosliklar.
25. Leksik transformatsiyalarning turlari.
26. Leksik muvofiqliklardagi to'liq moslik.
27. Frazzeologik birliklardagi to'liq moslik.
28. Frazzeologik birliklardagi qisman mosliklar.
29. Frazzeologik birliklarning frazeologik moslik doirasidagi tarjimasi
30. Grammatik muqobillik / ekvivalentlik darajalari.
31. Morfologik moslik: to'liq, qisman; morfologik muvofiqlikning yo'qligi.
32. Sintaktik muvofiqlik: to'liq, qisman; sintaktik muvofiqlikning yo'qligi.
33. Grammatik transformatsiyalarning turlari.
34. Almashirish grammatik transformatsiyaning bir turi sifatida.
35. Transpozitsiya mexanizmi.

"Turizm va mehnondorchilik asoslari" fani bo'yicha:

1. Turizm xizmatlari deganda nimalarni tushunasiz?
2. Maishiy xizmatlar qaysilar?
3. Turistik ishlar nimalardan iborat?

4. Turizm mahsulotlarini sanab bering?
5. Tashish xizmati nima uchun kerak?
6. O'vqatlanish tizimi qanday?
7. Ekskursiya xizmatini kim tomonidan va nima uchun ko'rsatiladi?
8. O'yinlarning turizm xizmatida tuzgan o'g'mi bo'rtmi?
9. Konsertlar, tomoshalar va sport o'yinlarini tur paketiga kiritish mumkinmi? Nima uchun?
10. Turistik mahsulot deganda nimalarni tushunasiz?
11. Turizm tovarlari deganda nimalarni tushunasiz?
12. Turistik rasmiyatchilik nima?
13. Xorijga chiqish biometrik pasporti nima uchun olinadi?
14. O'ddiy fuqarolik biometrik pasport bilan O'zbekistondan tashqariga chiqish mumkinmi?
15. Diplomatik pasport kimlarga beriladi?
16. Viza kim tomonidan beriladi?
17. Vizani olish uchun qanday hujjatlar kerak?
18. Vizani bir guruh uchun olish mumkinmi?
19. Transiz viza qachon va nima uchun beriladi?
20. Shengen vizasi nima uchun kerak?
21. Shengen vizasi nechta xil bo'ladi?
22. Bojxona deklaratsiyasi qanday hujjat?
23. Nima uchun sayohatchilardan xorijga chiqishda sug'urta polisi so'raladi?
24. Turistik sayohatlarda belgilangan tibbiy qoidalarga rioya qilish sayohatchi uchun nimaga kerak?
25. O'zbekistonga jismoniy shaxslarga qancha xorijiy valyuta olib kiritishga ruxsat berilgan?
26. YUNESKO "Jahon merosi" asosiy ro'yxatiga O'zbekistonning qaysi tarixiy shaharlari kiritilgan?
27. O'zbekistonning qaysi shahri 2007 yilda Islom madaniyati poytaxti, deb e'lon qilingan?
28. 2020 yilda O'zbekistonning qaysi shahri Islom madaniyati poytaxti, deb e'lon qilindi?
29. Toshkentning asosiy tarixiy va arxitektura yodgorliklaridan 4 tasini aytib bering?
30. Samarqandning asosiy tarixiy va arxitektura yodgorliklaridan 5 tasini aytib bering?
31. Buxoroning asosiy tarixiy va arxitektura yodgorliklaridan 10 tasini aytib bering?
32. Xivaning asosiy tarixiy va arxitektura yodgorliklaridan 4 tasini aytib bering?
33. Shahrisabzning asosiy tarixiy va arxitektura yodgorliklaridan 3 tasini aytib bering?
34. Ekologiya nima?
35. Ekologiya va turizmning bog'liqligi deganda nimalarni tushunasiz?
36. Tabiiy - iqlim resurslari haqida nimalarni bilasiz?
37. Turizm ekologiyasi nima degani?
38. Ekologik turizm haqidagi fikringiz qanday?

«Turizm geografiyasi» fani bo'yicha:

1. Turistik destinatsiyalar geografiyasi" fanining maqsadi vazifalari nima?
2. Turizmning kelib chiqish tarixi haqida tushuncha bering.
3. Turistik destinatsiyalar rivojlanishiga hissa qo'shgan tarixdagi mashhur shaxslar kimlar?
4. Yevropa mintaqasidagi mashhur shaharlarni sanab o'ting.
5. Amerika mintaqasida turizm eng rivojlangan mamlakatlar?
6. Amerika mintaqasi turizm bozorini ta'minlovchi asosiy mamlakatlar?
7. Yevropada qaysi davlatlarda davolanish – sog'lomlashtirish turizmi rivojlangan?
8. Afrika mintaqasi turizm bozorini ta'minlovchi asosiy mamlakatlar?
9. Avstraliyaning qaysi qismlarida dengiz bo'yi kiretlari joylashgan?
10. Yevropaning rivojlangan davlatlarining iqtisodiy rivojlanishida turizmning o'rni qanday?
11. Yaqin Sharq mamlakatlari turizmi rivojlanishi holatini tushuntiring?
12. Buyuk Britaniyaning turizm markazlarini sanab o'ting.
13. Italiyaning turizm markazlari va asosiy turizm turlarini tushuntiring.
14. Turkiyadagi turistik destinatsiyalar haqida ma'lumot bering.
15. Ispaniyadagi turistik destinatsiyalar va mamlakatga asosiy tashriflar qaysi davlardan bo'ladi?
16. Germaniya turizmining o'ziga xos jihatlari va turizm markazlari haqida tushuntiring.
17. Franssiya turizmi va turistik destinatsiyalarini sanab o'ting.
18. Janubiy Yevropa subregionida joylashgan davlatlar turizm markazlari qaysilar?
19. Sharqiy Yevropa subregionida joylashgan davlatlar turizmi va turistik destinatsiyalarini tushuntiring.
20. Janubiy Amerika mintaqasida joylashgan mamlakatlar turistik destinatsiyalarini sanab o'ting.
21. Osiyo – Tinch okeani mintaqasida joylashgan davlatlar turizm markazlari haqida ma'lumot bering.
22. Janubiy Osiyo mintaqasi turizm markazlari va o'ziga xos jihatlarni tushuntiring.
23. Avstraliyaning turizm markazlari va asosiy tashriflar qaysi davlatlarga to'g'ri keladi?
24. O'zbekistonning turistik destinatsiyalarini sanab o'ting.
25. O'zbekistondagi turizm yo'nalishlarini tushuntiring.
26. Buxoro turizm destinatsiyasining markazlari haqida tushuntiring.
27. Arab mamlakatlari turizm sohasining rivojlanishi va turistik markazlarini tushuntiring.
28. O'ra Osiyoda joylashgan davlatlar turizm markazlarini sanab o'ting.
29. Yaponiya va Xitoy mamlakatlari turizmi va turizm markazlarini taqqoslang.
30. Ispaniya va Germaniya davlatlari turizmi va turizm markazlarini taqqoslang.